

the 20s and 30s of the 20th century is considered. and the real intentions of the Stalinist leadership towards the Ukrainian people.

Key words: agriculture, agricultural products, collectivization, collective farms, Ukrainian SSR, Ukraine, decentralization, famine.

Науковий керівник:

Побережець Г.С.,

кан. іст. наук, ст. викладач

кафедри українознавства,

Миколаївський національний аграрний університет

м.Миколаїв, Україна

УДК 94(477)(092).1929/1959

Степан Бандера - терорист чи герой?

Шурова Олена Дмитрівна,

Здобувач вищої освіти спеціальності 162 «Біотехнологія та біоінженерія»

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

***Анотація:** Постать Степана Бандери до сьогодні сповнена міфів та брехні. Він не був людиною ідеальною, за згадками деяких культурних діячів він був досить ідеологічним, фанатичним та надто амбітним. Він створював геніальні схеми та мав сильний вплив на національну свідомість українців. Хтось може ненавидіти його, хтось може вважати його героєм. Він любив Україну всім серцем.*

***Ключові слова:** Степан Бандера, держава, націоналізм, історія.*

Бандера був свідком відродження й розбудови Української держави. Можливо через це, у юного Степана було загострене почуття справедливості та бажання боротьби. З дитинства мав хворе серце та страждав від ревматизму суглобів, тендітний статурою та малий зростом (всього 162 см в дорослому віці) Степан хотів всім довести, що він сильний, він все може. Він загартовував своє тіло з ранніх літ, відомо також про випадки само-екзекуцій. Він заганяв голки під нігті, бив себе металевими ланцюгами та ременем, так він посилював силу свого духу. Рідні лякалися таким жорстоким проявам з боку дитини, але якось вплинути на Степана було неможливо. У вересні або жовтні 1919 року Степан Бандера вступив до української гімназії у Стрию, де вчився до 1927 року. Стосунки з однолітками склалися дещо недобре. Він мав впертий характер та норів. Міг домалювати роги на портрет Пілсудського чи кинути бомбу-смердючку під час урочистих подій. У третьому класі (від 1922 р.) він став учасником Пласту; у Стрию був у 5-му пластовому курені імені князя Ярослава Осмомисла, а по закінченню гімназії — у 2-му курені старших пластунів «Загін Червона Калина» [1].

Якщо говорити про студентське життя генія, то слухачем він був не дуже, адже навіть на парі з профільної агрономії він був лише 1 раз за рік, а диплом так і не отримав через свою діяльність. Натомість юнак активно цікавився діяльністю націоналістів та був рядовим членом УВО. Згодом одразу після утворення ОУН, він написав заяву для вступу в організацію. Вже будучи

членом ОУН він займався розповсюдженням підпільної літератури та організував декілька масштабних пропагандистських кампаній. «Акція відродження могил Січових стрільців», «антиалкогольна кампанія» та «шкільна акція» - підняли авторитет Бандери в лавах ОУН. Його зацікавленість в справі була більш, ніж високою, він самовіддано працював над схемами провокацій. «Найбільше часу й енергії я вкладав у своєму студентському періоді в революційну, національно-визвольну діяльність.

Вона полонювала мене щораз більше, відсуваючи на другий плян навіть завершення студій. Виростаючи від дитинства в атмосфері українського патріотизму й змагань за державну самостійність України, я вже в гімназійному періоді шукав і знаходив контакт з українським підпільним, національно-визвольним рухом, що його в той час організувала й очолювала на Західньо-Українських Землях Революційна Українська Військова Організація (УВО). З її ідеями і діяльністю я познайомився частково через родинні зв'язки, а ще більш під час праці в підпільній Організації середньошкільників.» - ось так описав свій шлях до революційної діяльності сам Степан Бандера [2].

1936 року Бандеру разом з його 11 колегами судили через організацію атентату на польського міністра Броніслава Перацького, який вів політику проти українців. Перацький був легіонером, учасником боїв з українцями за Львів, міністром внутрішніх справ, відповідальним, серед іншого, за політику держави щодо національних меншин. Б.Перацький у 1930 році керував пацифікацією українців у Галичині, згодом, як міністр внутрішніх справ, був ініціатором каральних заходів щодо українського населення Лемківщини (Ліський повіт) 1931 року, а у 1932 році на Волині та Поліссі.

Постанова про вбивство Перацького була прийнята на спеціальній конференції ОУН у квітні 1933 року в Берліні, у якій брав участь від Проводу Українських Націоналістів (ПУН) полковник Андрій Мельник та інші, а від Крайової Екзекутиви ОУН — виконувач обов'язків крайового провідника Степан Бандера. План замаху розробив Роман Шухевич, проводив його у дію Микола Лебідь (Марко), загальне керівництво здійснював Степан Бандера. Атентат здійснив член Організації українських націоналістів (ОУН) Григорій Мацейко 15 червня 1934 на вулиці Фоксаль у Варшаві. Я не можу розглядати кожен справу, але варто згадати неоднозначну ситуацію з «Львівським погромом» (1 липня 1941 року).

У статті Івана-Павла Химки «Львівський погром 1941 року: німці, українські націоналісти та карнавальний натоп» говорить, що німці створили умови для початку погрому та заохочували його. Вони також масово розстрілювали євреїв, як під час, так і після погрому. Це не означає, що ОУН взагалі не причетна до вбивств та знущань над євреями. Двоє людей, котрі відігравали важливу роль у львівській міліції, ледве пережили масові вбивства в тюрмах НКВД. Один із них – Богдан Казанівський, якому Шухевич довірив призначення командира міліції у Львові; другий – Омелян Матла, котрого й призначив Казанівський [3].

Можна зрозуміти їх настрої й почуття за допомогою свідчень, даних ними на початку липня німецькій комісії із розслідування вбивств НКВД у Львові.

Матла був ув'язнений у тюрмі на вулиці Замарстинівській та у Бригідках. У Бригідках з ним поводитися особливо жорстоко. Зазвичай під час допитів над ним "працювало" двоє осіб. Після початку війни між Німеччиною та СРСР НКВД особливо лютувало. За його словами, більшість катів були євреями. У своїх офіційних заявах ОУН завжди ставили росіян на початок свого списку ворогів. Відтак зосередження уваги на насильстві проти євреїв у перші дні німецької окупації здається дещо аномальним. Ця аномалія найбільш вірогідно пояснюється спробою ОУН продемонструвати німцям, що вона поділяє їх антиєврейські настрої і що вона була гідна того, щоб їй довірили формування Української держави. Українські мемуаристи наголошують, що значну участь у насильстві брали поляки. За словами Костя Паньківського, оскільки поляки становили більшість люмпенізованого населення Львова, природно, що вони були тими, хто бив євреїв на вулицях. Паньківський та Євген Наконечний обидва писали, що польські погромники часто носили жовто-блакитні пов'язки, але їх можна було відрізнити за тим, як невпевнено вони говорили українською.

Цілковито можливо, що польські злочинці використовували погром як нагоду для пограбування квартир євреїв, проте не випадково вони вирішили вбратися саме як українські міліціонери. Тобто можна зробити висновок, що роль Бандери у цій справі рівна 0, він не організував вбивства мирного населення, він не давав ніяких наказів. Також майже зразу після проголошення акту відновлення Української держави Степан Андрійович був заарештований німецькою владою [4].

Постать Степана Бандери до сьогодні сповнена міфів та брехні, в яку ми можемо вірити. Він не був людиною ідеальною, за згадками деяких культурних діячів він був досить ідеологічним, фанатичним та надто амбітним. Він створював геніальні схеми та мав сильний вплив на національну свідомість українців. Хтось може ненавидіти його, хтось може вважати його героєм.

Він любив Україну всім серцем, навіть занадто. Діяльність ОУН іноді була занадто жорсткою, але варто згадати ті часи. Епоха Бандери зробила його сильним та змусила стати еталоном та символом боротьби за свободу. Я не маю права засуджувати його вчинки та вважаю, що ніхто не має такого права. Він пройшов надто тяжкий шлях, який тепер проходить весь наш народ. Вивчаючи тему я відкрила постать Бандери з іншого боку. Людина, батько, чоловік, брат, син. Степан любив чай та грати в шахи. Він дуже любив своїх рідних, він втомлювався від постійної небезпеки та переїздів. Як будь-яка постать в історії мав почуття та переживання, тому для мене він більше герой, ніж терорист-нацист.

Список використаних джерел

1. Теміров, Богдан Юрійович. «Степан Бандера в радянській версії історії» Південний архів (історичні науки) 38 (2022): 90-94.
2. Частій, Руслан. Степан Бандера. Glagoslav Publications, 2020.
3. Крупач, Микола. «Національний герой» у ролі «класового ворога»: генеза художньо-пропагандистських МЕТАМОРФОЗ. «Українське літературознавство», 85.
4. Бут, О. М. Постать Степана Бандери у науковому та медійному просторах.

Abstract: *Stepan Bandera's post is full of myths and lies. He was not an ideal person, according to some cultural figures, he was rather ideological, fanatical and ambitious. He created generic schemes and had a strong influence on the national consciousness of Ukrainians. Someone may hate him, someone may consider him a hero. He loved Ukraine with all heart.*

Key words: *Stepan Bandera, state, nationalism, history.*

Науковий керівник:
БЕРЕЗОВСЬКА Тетяна,

*канд. іст. наук, доцент кафедри українознавства
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

УДК 623.428.1-029:09

ДИСТАНЦІЙНА ЗБРОЯ ДАВНІХ ЧАСІВ

Мішуровський Влад Віталійович,

**Здобувач вищої освіти спеціальності 162 «Біотехнологія та біоінженерія»
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна**

Анотація: *Україна зараз масово використовує технологічного нащадка катапульти у вигляді артилерії. В сучасній війні артилерія має ту ж саму роль – придушення або знищення військової сили супротивника, знищення його фортифікаційних споруд, прикриття піхоти або інших видів військ. За допомогою історії катапульти можна прослідкувати як саме використовували «дідуся» сучасної артилерії, як роль цих машин змінилась з часом, наскільки змінився принцип роботи, та сучасне їх використання.*

Ключові слова: *зброя, катапульта, середні віки, імперія, нащадки, походи.*

Після занепаду Західної Римської імперії в V ст. н.е. Європа поринула в початок Середньовіччя та феодального устрою, коли кожен феодал намагався підкорити як можна більше земель і надіти на себе корону правонаступника Риму. Тому багато технологій в Європі були забуті на довгі століття. У той час в основному використовували все, що змогли залишити після Імперії. Але використання катапульти франками або англосаксами не має в різних джерелах, тому можна сказати, що або в Ранньому Середньовіччі західні європейці не використовували катапульти античного зразка через дороговизну їх обслуговування та складність конструкції, або вони приймали участь в битвах дуже рідко, і згадки цього не дійшли до нас [1].

Та крім Європи розвивались й інші регіони. Наприклад, в Китаї була своя катапульта – мангонель. Вона відносилась до гравітаційних катапульти, які приводились у дію напругою через людську силу або за допомогою противага, а торсіонні та тенсіонні в Китаї почали використовувати набагато пізніше. Вона була винайдена приблизно між 5 та 3 віками до н.е. І в 6 столітті мангонель приносять до Європи авари, згідно «Чудесам Святого Дмитрія», які разом зі слов'янами напали на місто Тессалоніки, яке було у складі Східної Римської імперії, більш відома як Візантія. Вони атакували стіни під прикриттям